

ж людини в конфліктній ситуації є формою взаємодії особистості з навколишнім середовищем, опосередкованою зовнішньою та внутрішньою активністю і відображає змістовний аспект засвоєння ціннісно-нормативних уявлень, моральних принципів та світоглядних переконань.

Список використаних джерел

1. Бугор Н. М., Колісник П. П. Роль об'єктивно набутих конфліктів як мотиваційний захід в діяльності менеджерів організації. Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів. Одеський національний технологічний університет, 2023. С. 231-233.
2. Винограденко М. Конфлікти в організації: теоретичні аспекти проблеми Науковий пошук студента. Збірник студентських наукових праць, : Ізмаїл. РВВ ІДГУ, 2017. С. 183-186.
3. Коберник Л.О. Конфліктні форми поведінки та способи їх корекції в юнацькому віці. Актуальні проблеми психології Т. 1: Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. 2008. Київ. С.173 - 177.
4. Легеза Ю. О. Розуміння конфлікту на сучасному етапі. Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. С. 121-127.
5. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник.-К. ВД «Професіонал». 2006. 412 с.
6. Сердюк О. О. Конфліктна поведінка у міжособистісній взаємодії опонентів із різним типом локусу контролю. Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості: зб. наук. матеріалів II Міжнарод. наук.-практ. конф. Полтава, 2022. С. 193-197.

ОСОБЛИВОСТІ СМИСЛО-ЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ЖІНОК ВПО

Стонога Ольга

здобувач вищої освіти магістерського рівня
спеціальність 053 Психологія

Пучина О.В.

кандидат психологічних наук
Маріупольський державний університет,
м. Київ, Україна

Смисло-життєві орієнтації є важливим елементом структури особистості, який відображає напрямок її розвитку, життєві цілі та надає осмисленість у різних ситуаціях. Осмислення життя свідчить про те, що особистість має стійку орієнтацію на певний зміст або ідею, яка спонукає її до розвитку та діяльності.

Показник свідомості життя виступає як критерій самостійності особистості від ситуативних впливів, зовнішніх умов, що відображає її стабільність та здатність до самостійного управління власним життям під час прийняття рішень та взяття на себе відповідальності.

Кожна особа тлумачить сенс життя для себе та свого оточення залежно від свого світогляду, віку, соціального статусу, потреб та інтересів, сподівань та бажань. Сенс, що виникає під впливом взаємодії із світом, стає стимулом для подальшої взаємодії, а отже, почуття поділяються на стимулюючі та наслідкові.

В багатьох дослідженнях, як і за кордоном, так і в Україні, кризи класифікуються на дві групи: в залежності від ситуації (проблемні, конфліктні, емоційно напружені, важкі, кризові) та виділяються види криз: криза першого виду, яка породжена ситуацією, що може суттєво ускладнити реалізацію життєвого заміру, проте зберігає можливість відновлення перерваного ходу життя, та криза другого виду, яка робить реалізацію життєвого заміру неможливою.

Після початку повномасштабного вторгнення, що стало великим горем для всього українського народу, саме розуміння кризових ситуацій, будь-яка особистість перетворює своє сприйняття життя, виявляючи вдячність за всі аспекти: близьких людей, власне життя, фізичне здоров'я, красу природи. Цей процес трансформації сенсу життя приводить до нового сприйняття Всесвіту, де особистість стає менш матеріалістичною та більш альтруїстичною, набуваючи усвідомлення важливості творчості, любові і альтруїзму. Такі особи відчувають себе більш повноцінно живими. В цілому, ця трансформація може бути розглянута як отримання нового сенсу життя.

Структура особистісних цінностей та їхній зміст є динамічними за природою. Хоча поле ціннісної семантики загалом є стабільним, воно змінюється в залежності від соціальних, побутових та екзистенціальних обставин. Особливу вагу в процесі усвідомлення сенсу життя мають цінності та орієнтації, які спрямовують особистість на самопізнання, розвиток, самореалізацію, цілісність та гармонію.

У кризовій ситуації спостерігається перетворення смислової структури особистості: людина зусиллями намагається знайти сенс своєї життєвої ситуації для тлумачення та інтерпретації власного досвіду та існування. Цей процес внутрішньої перебудови, хоча може призвести до втрат, відкриває перед людиною нові можливості особистісного розвитку через рефлексивне переосмислення системи власних цінностей та смислів. Такий підхід дозволяє розглядати кризу як необхідний етап для подальшого особистісного зростання і розвитку.

Теоретичний аналіз наукових поглядів на ситуацію невизначеності показав, що під толерантністю до невизначеності дослідники розуміють схильність особистості сприймати ситуацію невизначеності як нейтральну або позитивну і зберігати здатність діяти проактивно в умовах неповноти, новизни та/або суперечливості інформації. Переживання ситуації невизначеності можуть мати значний вплив на емоційний стан людини та супроводжуватися

негативними емоційними станами чи навіть супроводжуватися змінами чи порушеннями в організмі.

Особистості, готові приймати ризики та діяти в умовах невизначеності, схильні до осмисленості життя, оптимізму та життєстійкості, вміють витримувати конфлікт та напруження у невизначеності, ставляться до ризику як до стимулу та можливості, готові пристосовуватись до невизначеності. Люди зі схильністю до інтолерантності до невизначеності схильні сприймати невизначеність як загрозу та мислити категорично, в невизначеності відчують, віддають перевагу знайомому та уникають незвичного. Протилежністю ситуації соціальної невизначеності в умовах міграції є соціальна адаптація, яка залежить від здатності до переживання нових емоційних, поведінкових і соціальних станів, які виникають на всіх етапах адаптації.

На даний момент дослідники дійшли згоди, що здатність переносити невизначеність соціального життя та ризики невідомості в умовах міграції залежить не лише від індивідуальних характеристик людини, а й від специфіки її соціального оточення.

Вивчення тенденцій міграційних процесів українців в сучасних умовах показало, що колосальний вплив на них має військовий конфлікт та вимушеність міграції. Життєстійкість є важливою диспозицією в умовах міграції, оскільки в умовах вимушеної міграції люди стикаються з рядом таких проблем, як депривація та соціальне виключення, криза соціальної ідентичності, насильство, порушення соціальної екології людини, зростання ризику психологічної «пастки бідності», погіршення фізичного та психічного здоров'я, загострення хронічних хвороб, появи негативних психологічних наслідків, таких як агресивність, нетерпимість та посттравматичний стрес.

Соціально-психологічна адаптація у випадку здійснення вимушеної міграції супроводжується зниженням рівня домагань, погіршення самооцінки, порушення ціннісних орієнтацій та соціальних установок, що ускладнює процес адаптації на новому місці. Раптове зіткнення з умовами проживання в іншій країні у вимушених мігрантів призводить до проблем з ідентифікацією, знецінення власного я, неприйняття нової культури та соціокультурних умов, що може загрожувати сталості структур особистості та її цінностей.

Наукові дослідження показують, що поліпшення становища мігрантів може бути досягнуте за допомогою активізації їхнього власного соціального потенціалу. Це можливо завдяки створенню асоціацій мігрантів та етнічних груп, що формують суспільні фонди для розробки та реалізації проектів, що відображають інтереси мігрантів та біженців. Крім того, важливо надавати увагу питанням культури, релігії, традицій та звичаїв. Для досягнення позитивних результатів необхідно здійснювати зусилля з боку органів влади щодо встановлення контактів з представниками різних конфесій, обговорення проблем, що однаково цікавлять корінних жителів та мігрантів.

Використання різних стратегій, таких як активний пошук соціальної підтримки, зосередження на позитивних аспектах нового життя та збереження

культурної самоідентичності може допомогти особистості знайти опори та зберегти свою психічну стійкість в умовах міграції. Розуміння особливостей культурного контексту також може бути важливим чинником успішної адаптації.

Отже, пошук особистісних ресурсів для стабілізації стану та поліпшення їх якості у осіб в умовах соціальної невизначеності внаслідок міграції отримує все більш вагомую роль у сучасній науковій дискусії.

Також треба зазначити, що крім соціальної невизначеності існує велика кількість факторів, які одночасно існують та пов'язані з життестійкістю та її складовими, що ускладнює визначення саме невизначеності в якості формуючого чинника життестійкості в ситуації соціальної невизначеності у мігрантів. Дане дослідження задає напрямок для подальших досліджень та формування уявлення щодо зв'язку між ситуацією соціальної невизначеності та показниками життестійкості в умовах міграції.

Теоретична розробка напрямків адаптації та розвитку життестійкості в умовах міграції передбачає як роботу в кризовій ситуації, так і спрямовану на адаптацію та розвиток мігрантів у приймаючому середовищі. Найбільш ефективною формою роботи є групова. Інтеграція є більш ефективною адаптивною стратегією. При індивідуальній роботі з мігрантами ключовим є переосмислення значення досвіду вимушеної міграції в їхньому житті, оцінці цінностей життя, пошуку сенсу і напряму на адаптацію та розвиток в новому середовищі.

Список використаних джерел

1. Казакова Є.С. Трансформація ціннісно-сислової сфери особистості під впливом вітальної загрози, викликані коронавірусною хворобою COVID-19: гендерний аспект. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2022. Т. 1, № 3. С. 131–140.
2. Карпінський К.В. Ідентифікаційна функція сенсу життя. Журнал «Психологічні дослідження», 2017. Том 10 №55
3. Корольчук М. С., Трофімов Ю. Л. Методологічні та теоретичні проблеми психології / М. С. Корольчук, Ю. Л. Трофімов. К.: Ніка Центр, 2019.
4. Мурзіна О. А. Формування професійних ціннісних орієнтацій майбутніх юристів у процесі фахової підготовки : автореф. дис. канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 теорія і методика проф. освіти / Мурзіна Олена Анатоліївна ; КПУ. К., 2017. 20 с.
5. Оніщенко Н. В., Казакова Є. С. Психологічні особливості сприйняття ситуації навколо пандемії COVID-19: Проблеми екстремальної та кризової психології 2021. № 2(2) - 6- 18 с.
6. Чайка Г.В. Ціннісно-сислова сфера у кризові періоди розвитку особистості. Актуальні проблеми психології. 2015. Т. 9, № 6. С. 93–101.